

Geachte heer, mevrouw,

Naar aanleiding van uw brief d.d. 20 april jl. waarbij u ons in de gelegenheid stelt om een zienswijze te geven inzake een verzoek op grond van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) met betrekking tot in februari 2017 verleende projectvergunningen, breng ik gaarne de zienswijze van [REDACTED] onder uw aandacht.

Vooraf

Alvorens een inhoudelijke zienswijze te geven, wil ik een aantal algemene opmerkingen maken ten aanzien van de belangen van vergunninghouders.

Voor vergunninghouders is het van groot belang dat Wob-verzoeken die betrekking hebben op hun activiteiten met dierproeven, met de grootst mogelijke zorgvuldigheid worden behandeld. Informatie over dierproeven is om meerdere redenen uiterst gevoelige informatie. Ten eerste betreft het een uiterst gevoelig werkterrein waar extremisme valt te vrezen en ook al heeft plaatsgevonden. Dierenrechtenextremisme vormt in binnen- en buitenland een groot veiligheidsrisico voor onderzoeksinstellingen. Ten tweede is de geweigerde informatie vertrouwelijke bedrijfsinformatie en concurrentiegevoelige informatie, niet alleen in de zin van bedrijfsprocessen maar ook wat betreft wetenschappelijke vraagstellingen en onderzoeksbenaderingen. Internationaal gezien weet men welke onderzoeksgroepen het meest innovatief en succesvol zijn. Juist de wetenschappelijke informatie van hen is voor anderen extra aantrekkelijk om vroegtijdig te weten en desgewenst in eigen programma's te implementeren. Om die redenen dient secuur bij elk Wob-verzoek gezien te worden welke informatie moet worden weggelakt om niet in een onoverkomelijk concurrentienadeel te geraken.

Voorts is het Wob-verzoekers vaak te doen om een zo compleet mogelijk beeld te construeren van de dierproefactiviteiten per instelling of bedrijf, zelfs al is de naam van die instelling of dat bedrijf niet vermeld op het betreffende document. Wij verzoeken u in dit verband dan ook om in het nog te nemen besluit geen herkenbaar onderscheid te maken tussen de betrokken instellingen. Overigens voorziet publicatie van de niet-technische samenvatting op uw eigen website (CCD) in voldoende anonimisering.

Primair/subsidiair

Op grond van de navolgende argumentatie stelt [REDACTED] zich primair op het standpunt dat de documenten ter zake van hier aan de orde zijnde projectvergunningen in zijn geheel geweigerd dienen te worden.

Subsidiair stelt [REDACTED] dat in ieder geval bepaalde gedeelten van de documenten geweigerd dienen te worden. Ook hiervoor verwijs ik u naar de hierna volgende argumentatie. In de bijlage treft u de documenten aan waarin [REDACTED] informatie gedeeltelijk heeft weggelakt. [REDACTED] acht - subsidiair - openbaarmaking van de documenten in deze vorm aanvaardbaar.

Vertrouwelijke bedrijfs- en fabricagegegevens (artikel 10, eerste lid, onder c, van de Wob).

Kennisinstellingen doen wetenschappelijk onderzoek dat ook kan leiden tot nieuwe wetenschappelijke inzichten en concreet toepasbare vindingen. Dergelijke informatie is te beschouwen als bedrijfsinformatie en dient vertrouwelijk te blijven totdat het komt tot wetenschappelijke publicatie of octrooiering. Voortijdige openbaarmaking (i.c. als het onderzoek nog moet worden uitgevoerd) schaadt de belangen van het onderzoek en van de concurrentiepositie van Nederland. Ook informatie over relaties met toeleveranciers van goederen en diensten, alsmede subsidiegevers, is te beschouwen als bedrijfsinformatie en dient op grond van artikel 10, eerste lid, onder c, van de Wob niet openbaar gemaakt te worden.

Concurrentiegevoelige informatie (artikel 10, lid 2, sub g, van de Wob).

Voor zover u van oordeel zou zijn dat de onderhavige informatie geen vertrouwelijke bedrijfs- en fabricagegegevens bevat, geldt dat de openbaarmaking ook moet worden geweigerd vanwege het bepaalde in artikel 10, lid 2, sub g van de Wob. De belangen van vergunninghouders zouden onevenredig geschaad worden indien de concurrentiegevoelige informatie over het nog uit te voeren onderzoek openbaar gemaakt zou worden. Voor de aard van die benadeling verwijzen wij naar het hier bovenstaande. Deze onevenredige benadeling weegt in het geheel niet op tegen het belang van openbaarheid van deze informatie. Echter, derden (instellingen die internationaal in competitie zijn) kunnen er hun voordeel mee doen ten nadele van Nederlandse instellingen [REDACTED]. Als het gaat om de publieke beschikbaarheid wordt het belang daarvan afgedekt door wetenschappelijke publicaties en octrooiaanvragen, beide uiteraard pas nadat het onderzoek is uitgevoerd.

Het gaat in de vergunningen op onderdelen om een nieuwe aanpak van een onderzoeksvraag, waarbij niet eerder toegepaste technologieën worden gebruikt. Het onderzoek bevat een nog niet eerder gebruikte unieke combinatie van tests en methoden. Als deze vernieuwende onderzoeksstrategie voortijdig openbaar wordt gemaakt, wordt de concurrentiepositie van [REDACTED] aangetast en bestaat het risico dat andere onderzoeksinstituten vergelijkbaar onderzoek opzetten of innovatieve elementen in hun onderzoek implementeren. Wanneer wordt gewerkt aan een octrooieerbare vinding mag dezelfde informatie niet reeds in het publieke domein circuleren, omdat dan een octrooiaanvraag niet meer kan slagen. Ook met betrekking tot het aanbieden van wetenschappelijke artikelen aan uitgevers van wetenschappelijke tijdschriften geldt dat een uitgever eist dat een onderzoek nog niet eerder gepubliceerd is. Als deze gegevens prematuur openbaar worden gemaakt, levert dat een onevenredige benadeling op.

Dit alles kan ertoe leiden dat de aanvrager geen of onvoldoende fondsen kan werven en daardoor op termijn geen bijdrage meer kan leveren aan vooruitgang in de wetenschap en implementatie van nieuwe kennis ten behoeve van verbetering van preventieve gezondheidszorg en geneeskunde.

Daarmee wordt schade toegebracht aan wetenschappelijke en maatschappelijke impact en kennisvalorisatie, dus de kerntaken van de instelling.

Tot personen en bedrijven herleidbare gegevens (artikel 10, tweede lid, onder e en g, van de Wob)

In de Dierproevenrichtlijn (Richtlijn 2010/63/EU van het Europees parlement en de Raad van 22 september 2010 betreffende de bescherming van dieren die voor wetenschappelijke doeleinden worden gebruikt) is concreet geregeld welke transparantie in dit kader dient te worden nagestreefd.

In de considerans van deze richtlijn (overweging 41) wordt hieromtrent het volgende gesteld:

"Om ervoor te zorgen dat het publiek wordt geïnformeerd, is het van belang dat objectieve informatie over de projecten waarbij levende dieren worden gebruikt, openbaar wordt gemaakt. Hierdoor mogen geen eigendomsrechten worden geschonden noch vertrouwelijke informatie worden prijsgegeven. Gebruikers dienen daarom anonieme niet-technische samenvattingen van die projecten op te stellen, die de lidstaten moeten bekendmaken. De bekendmaking van de gegevens mag de anonimiteit van de gebruikers niet in het gedrang brengen."

In artikel 43 van de richtlijn - voor zover hier van belang - is over de niet-technische samenvatting van het project het volgende bepaald:

"1. Onverminderd de bescherming van de intellectuele eigendom en vertrouwelijke informatie bevat de niet-technische samenvatting van een project de volgende gegevens:

- a) informatie over de doelstellingen van het project, met inbegrip van de voorspelde schade en baten en de aantallen en soorten te gebruiken dieren;
- b) het bewijs dat aan de vereiste vervanging, vermindering en verfijning wordt voldaan.

De niet-technische samenvatting van een project is anoniem en bevat geen namen en adressen van de gebruiker en zijn personeel.

(...)"

Uit het voorgaande volgt reeds dat de niet-technische samenvattingen anoniem moeten zijn ten aanzien van instelling en personen. Deze gegevens dienen dus allemaal onleesbaar te worden gemaakt.

Voor de goede orde benadrukken wij hier nog dat in het besluit op het Wob-verzoek geen verband dient te worden gelegd tussen het nummer van de niet-technische samenvatting en de betreffende instelling. In het Wob-verzoek wordt immers gevraagd om de dossiers van een beperkt aantal instellingen, en uw organisatie heeft zelf de nummers daarbij gezocht. Het moet niet zo zijn dat die nummers in het Wob-besluit alsnog openbaar worden gemaakt.

Artikel 43 van de Dierproevenrichtlijn is in de Nederlandse regelgeving overgenomen in artikel 10a1 van de Wet op de dierproeven, en artikel 4 en bijlage 5 bij de Dierproevenregeling 2014. De nationale wetgever heeft bij de implementatie van de Dierproevenrichtlijn nadrukkelijk stilgestaan bij het belang van het niet openbaar maken van vertrouwelijke gegevens. Daarbij heeft de nationale wetgever onderkend dat personen die betrokken zijn bij het verrichten van dierproeven zich in een kwetsbare positie bevinden, ook al omdat acties zich soms uitstrekken tot de privésfeer. In de memorie van toelichting bij de Wijziging van de Wet op de dierproeven in verband met implementatie van richtlijn 2010/63/EU (TK 2012-2013, 33 692, nr. 3, p. 14) is hierover het volgende overwogen:

"Het veld maakt zich zorgen over de openbaarheid van vertrouwelijke gegevens. Bij bezwaar- en beroepsprocedures en Wob-verzoeken bestaat immers de mogelijkheid dat vertrouwelijke gegevens openbaar worden. De Wet openbaarheid van bestuur (hierna: de Wob) kent echter diverse absolute en relatieve uitzonderingsgronden op grond waarvan onder meer persoonsgegevens en bedrijfsgevoelige informatie afgeschermd kunnen worden (artikel 10, eerste lid, onderdeel c en tweede lid, onderdelen e en g, van de Wob). Bij de afhandeling van Wob-verzoeken moet gewezen worden op de kwetsbare positie van personen die betrokken zijn bij het verrichten van dierproeven. Zij oefenen een maatschappelijke taak uit en lopen het risico slachtoffer te worden van activisme. Ingevolge artikel 10, tweede lid, onderdeel e, van de Wob blijft het verstrekken van informatie achterwege voor zover het belang van openbaarmaking niet opweegt tegen de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer. Hierbij moet bedacht worden dat door openbaarmaking van bepaalde gegevens die niet direct de persoonlijke levenssfeer raken, uiteindelijk achterhaald kan worden welke personen betrokken zijn bij het verrichten van dierproeven. Hierbij kan worden gedacht aan openbaarmaking van een locatie waar dierproeven worden verricht of het transport van dieren van en naar de inrichting. Bij de afweging van het belang van openbaarmaking en het belang van eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer, zou het laatste zwaar moeten wegen."

De Wet op de dierproeven kan aldus worden beschouwd als een lex specialis ten opzichte van de Wob. Bij de belangenafweging tussen het algemene belang van openbaarheid en het specifieke belang van de hier betrokken (rechts)personen, dient steeds het laatstgenoemde belang te prevaleren. Alle informatie die herleidbaar is tot (rechts)personen dient met een beroep op artikel 10, tweede lid, onder e en g, van de Wob onleesbaar te worden gemaakt.

In recente uitspraken¹ heeft de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (Afdeling) in duidelijke bewoordingen onderschreven dat de dreiging van dierenrechtenextremisme nog onverminderd actueel is. Het belang van het voorkomen van onevenredige benadeling van vergunninghouders, huidige en voormalige werknemers, en andere betrokkenen dient naar het oordeel van de Afdeling zwaarder te wegen dan het publieke belang bij openbaarmaking van gegevens over de soorten en aantallen dieren die voor proefdieren worden gefokt, gebruikt en daarbij overlijden, over de soorten en aantallen getransporteerde dieren, over de afnemers van de dieren, en van namen en adresgegevens van de vergunninghouders. Daarbij heeft de Afdeling nadrukkelijk in aanmerking genomen dat de totaalaantallen proefdieren en verrichte proeven van de sector als geheel en de namen en vestigingsplaatsen van de vergunninghouders door de jaarlijkse publicatie in 'Zodoende' reeds openbaar zijn.

Voor de documenten ter zake van hier aan de orde zijnde projectvergunningen betekent dit dat in ieder geval alle namen en locatiegegevens onleesbaar moeten worden gemaakt. Dergelijke informatie (instelling, afdelingen, personen) staat in het aanvraagformulier, in het projectvoorstel en soms ook in de bijlagen die de typen dierproeven beschrijven. Weliswaar is het register van houders van instellingsvergunningen dierproeven openbaar, maar niet de relatie met afzonderlijke projecten en evenmin de vermelding van werklocaties. Door openbaarmaking van de (hoofd)locatie bij deze vergunning, kan dit project aan de betreffende locatie worden gelinkt.

Niet alleen personen die betrokken zijn bij het daadwerkelijk uitvoeren van dierproeven zijn kwetsbaar, ook onafhankelijke derden die betrokken zijn bij de (beoordeling van) dierproeven zijn kwetsbaar. Dit betreft dan men name leden van de DEC die potentieel in hun onafhankelijk opereren bedreigd worden als hun rol bekend wordt.

¹ ECLI:NL:RVS:2017:680 en ECLI:NL:RVS:2017:952

Zakelijke relaties dienen eveneens te worden afgeschermd, vanwege deze redenen en ook vanwege concurrentiegevoeligheid (zie verder).

Referenties naar literatuur in de documenten zijn onleesbaar gemaakt vanwege de feitelijke verwijzing naar personen en instellingen die daarin besloten ligt. Wetenschappelijke publicaties zijn op zichzelf openbaar, maar leggen in deze context de directe relatie naar instellingen en personen.

Economische- of financiële belangen (artikel 10, tweede lid, onder b, van de Wob).

De naam van de DEC wordt onleesbaar gemaakt omdat [redacted]
[redacted] Ook de namen en contactgegevens van de leden van de DEC zijn onleesbaar gemaakt.

Dit geldt voor het aanvraagformulier, de nadere correspondentie naar aanleiding van de aanvraag, en het DEC-advies. Om dezelfde reden zijn data en jaartallen verwijderd (voor zover deze bedrijfsinformatie zijn), met uitzondering van hetgeen al in de NTS is vermeld. Het jaar van vergunningverlening en de duur van het project voorzien in combinatie al in de transparantie die de wetgever beoogt.

Onder verwijzing naar de in de Wob voorziene bescherming van financiële belangen van de staat of overige publiekrechtelijke instellingen zijn ook de namen van de externe financiers en relevante consortia weggelakt. Dit voorkomt tevens dat internationale financiers ervan af zullen zien om onderzoek in Nederland uit te zetten waar openbaarmaking op grond van de Wob als een bedreiging wordt gezien voor de bescherming van het intellectueel eigendom. Dit ondergraaft de concurrentiepositie van instellingen in Nederland en van onze instelling in het bijzonder, hetgeen waar het zienswijzenverzoek op ziet. Artikel 10, eerste lid, onder c, en tweede lid, onder g, zijn hier mede van toepassing.

Conclusie

[redacted] gelet op het bovenstaande primair van mening dat openbaarmaking van de documenten ter zake van hier aan de orde zijnde projectvergunningen in zijn geheel geweigerd dient te worden.

Indien u zou besluiten tot gedeeltelijke openbaarmaking van deze documenten is [redacted]
[redacted] subsidiair van mening dat de gedeeltelijke openbaarmaking van de documenten volgens de bijgaande weggelakte documentatie dient te geschieden. Bij de weglakking is zo spaarzaam mogelijk overgegaan tot het onleesbaar maken van technische termen en concepten, om het belang van de openbaarheid niet onnodig aan te tasten. Dit is gebeurd in het projectvoorstel, in de bijlagen en op enkele plaatsen in de DEC-adviezen. Deze weglakking is in lijn met de aangehaalde uitspraken van de Afdeling, waarin aangegeven wordt dat dergelijke gegevens weggelakt dienen te worden.

Wij verzoeken u deze zienswijze vertrouwelijk te behandelen. De zienswijze heeft betrekking op de inhoud van de documenten en de reden om openbaarmaking (van passages daaruit) te weigeren. Wij verzoeken u in het besluit te volstaan met een algemene samenvatting van de zienswijze².

² Zie in dit verband de uitspraak van de Afdeling van 1 februari 2017, ECLI:NL:RVS:2017:248, ov. 7.3.

Datum 22 mei 2017

Wij verzoeken u tevens in het besluit, door de inrichting daarvan, niet alsnog de relatie tussen projectvergunningen en afzonderlijke instellingen inzichtelijk te maken.

Ik vertrouw erop dat u bij uw besluitvorming rekening houdt met onze belangen, zoals hierboven toegelicht. Indien u onverhoopt mocht besluiten tot openbaarmaking van de documenten overwegen wij het instellen van bezwaar. In verband hiermee verzoeken wij u met toepassing van artikel 6, vijfde lid, van de Wob, de openbaarmaking van de documenten in ieder geval twee weken aan te houden, ten einde ons in de gelegenheid te stellen daartegen in bezwaar te komen en de uitkomst daarvan, althans van een ingediend verzoek om een voorlopige voorziening, af te wachten.

Graag ontvang ik een bevestiging dat u deze zienswijze in goede orde heeft ontvangen.

Bijlagen: 1 (gelakte versie bijlagen)